

к.п.н., старший викладач кафедри іноземних мов,
Вінницький національний технічний університет.

Насонова Н.А.

старший викладач кафедри іноземних мов,
Вінницький національний технічний університет

Рибко Н.В.

викладач кафедри іноземних мов,
Вінницький національний технічний університет

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація

Стаття присвячена розкриттю сутності понять “інформаційна технологія”, “дистанційне навчання”, визначенню етапів їх розвитку, розгляду та аналізу особливостей дистанційного навчання, шляхів розвитку дистанційного навчання. у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: технологія, інформаційна технологія, дистанційне навчання, методи навчання, форми навчання, мультимедиа.

Аннотация

Статья посвящена раскрытию сущности понятий “информационная технология”, “дистанционное обучение”, определению этапов их развития, рассмотрению и анализу особенностей дистанционного обучения, определению путей развития дистанционной учебы. в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: технология, информационная технология, дистанционное обучение, методы обучения, формы обучения, мультимедиа.

Abstract

The article is devoted to understanding the notions of “ an information technology, “e-learning”, , consideration and analysis of e-learning peculiarities on the basis of studying a foreign language, looking for the ways of e-learning development in an educational establishment. methods and forms of teaching, multimedia.

Key words: *technology, information technology, t-learning, methods and forms of studying, multimedia*

Вступ. Сучасне суспільство характеризується швидким розвитком інноваційних інформаційних технологій, особливо це стосується галузі освіти. Прискорене просування інформаційних технологій в освітню сферу зумовлює необхідність постійного їх розвитку, впровадження для управління освітньою галуззю та підвищення ефективності використання новітніх інформаційних технологій у навчальному процесі.

Використання у навчальному процесі сучасних інформаційних технологій, Інтернету стало необхідною умовою підготовки компетентного, конкурентоздатного фахівця та його адаптації до умов роботи в епоху суцільної інформатизації суспільства. Кожний освітній заклад намагається організувати навчальний процес так, щоб забезпечити своїм студентам якнайповніший доступ до навчальної літератури, використання різних носіїв інформації, електронних посібників і підручників, мультимедійних та Інтернет-ресурсів, у тому числі, комп'ютерних навчальних програм, що забезпечує інтерактивний програмно-методичний супровід навчального процесу і що є однією з форм реалізації мети та змісту сучасної освіти.

Новітні засоби передачі та обробки інформації дають можливість розробити нові форми організації навчання, що вимагає змін у традиційних технологіях і сприяє появі нових форм та методів навчання, застосуванню сучасних засобів, інформаційних технологій. До них належать комп'ютерні технології, дистанційне навчання. Створення глобальної мережі Інтернет стимулювало розповсюдження дистанційної форми навчання та розвиток дистанційної освіти.

З розширенням міжнародних контактів в суспільстві збільшується роль іноземної мови на всіх рівнях. Інформаційні технології широко використовуються в процесі вивчення іноземних мов, але нові технології

вимагають абсолютно інших організаційних, змістових і методичних підходів, інших методів контролю.

Постановка проблеми. Дистанційне навчання, все частіше розглядається як одна з форм традиційної освіти, яка дозволяє студентові отримати глибокі знання. Засноване на новітніх технологіях, воно надає нові можливості для організації навчально-виховного процесу і пізнавальної діяльності студентів.

Аналіз сучасного стану дистанційного навчання виявив багато проблем, які безпосередньо впливають на подальший розвиток інформаційних технологій. У "Програмі розвитку системи дистанційного навчання [9] зазначається, що існує низка проблем, які уповільнюють розвиток дистанційного навчання. До них можна віднести розуміння суті дистанційного навчання, відмінності між дистанційним навчанням і традиційним доцільність застосування мультимедійних засобів навчання, визначення навантаження викладачів-дистанційників, проблема неготовності викладачів до дистанційного навчання, тощо.

Актуальність вивчення проблеми полягає у тому, що за допомогою дистанційного навчання як сучасної телекомунікаційної, інформаційної та психолого-педагогічної технології організації навчально-виховного процесу вирішується головна проблема вищої освіти – проблема високоякісної підготовки фахівців, організації та самоорганізації пізнавальної діяльності студентів а й також проблема необхідності засвоєння великих обсягів навчального матеріалу студентами, економії часу завдяки використанню комп'ютерних технологій,.

Аналіз проблеми та останніх досліджень. У вітчизняній і закордонній науці проблематиці інформаційних технологій, присвячена велика кількість робіт. найбільш висвітлено було дослідження технічних сторін дистанційного навчання - загальні проблеми дистанційного навчання (Полат Е. С, Петров А. Е.[7]), теорія та практика розбудови дистанційних технологій навчання (Рижков С.А. [10], умови застосування у дистанційному навчанні (Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г[4.]), дистанційне навчання у вищій школі

(Стефаненко П.В. [12]), система оцінювання якості дистанційних курсів (Смирнов С.К.[11]), дистанційне навчання інженерним спеціальностям (Алексеев А.Н.[1]), тощо. У дослідженнях українських науковців поки що відсутнє чітке розуміння поняття комбінованого навчання. Деякі дослідники називають його «змішаною формою навчання»

Мета даної статті – розкрити сутність понять “інформаційна технологія”, “дистанційне навчання”, визначити етапи їх розвитку, розглянути особливості дистанційного навчання та проаналізувати сучасний стан його розвитку на основі вивчення іноземної мови, визначити подальший шлях розвитку дистанційного навчання. у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існує багато підходів до розуміння поняття “дистанційне навчання” (ДН). Поряд з терміном "дистанційне навчання" вживаються і такі терміни, як “заочне навчання”, “домашня освіта”, “самостійне вивчення”, “відкрите навчання”, “навчання на відстані”. Вони всі охоплюються поняттям “дистанційне навчання”, однак, мають різні значення. Дистанційне навчання – це форма навчання, яка вимагає використання інноваційних засобів і організації навчальної діяльності студентів на комп'ютерних телекомунікаційних, веб –технологіях.

У «Положенні про дистанційне навчання» під ДН розуміється «індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [1]. ІВ Законі України "Про національну програму інформатизації" ДН підпадає під інформаційну технологію як “цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів”[8].

Дистанційне навчання як одна з форм системи освіти виникло і розвивалося ще до появи комп'ютерної мережі Інтернет, поступово нарощувався комплекс технологій, які використовувались у ДН. У 80-х роках

XX ст. поширився термін "дистанційна освіта" , основною характеристикою якої є відокремлення викладача від того, хто навчається. Бурхливий розвиток дистанційної освіти почався в 90-ті роки XX століття у США та Європі. Розвиток дистанційної освіти в Україні розпочався значно пізніше. Але вже в 1998 році в Законі України " Про Національну програму інформатизації" [8] дається чітке визначення інформаційній технології як цілеспрямованої організованої сукупності інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування

Тільки з 2000 року з затвердженням Концепції розвитку дистанційної освіти [8], створенням Українського Центру дистанційної освіти [6], а пізніше з затвердженням Положення про дистанційне навчання [5] та Програми розвитку системи дистанційного навчання [9] почався розвиток дистанційної форми навчання в Україні, основною характеристикою якої було відокремлення викладача від того, хто навчається, цей розвиток здійснювався за умов відсутності спеціалізованих методик дистанційного навчання. Теоретичні та практичні аспекти дистанційної освіти були розроблені в нашій країні недостатньо. Перші дистанційні курси були практично електронними курсами , які містили аудіо-, відео та деякі елементи дистанційного навчання, доцільність використання яких була під питанням. Проблеми розробки дистанційних курсів для викладачів та вживання дистанційних форм навчання були пов'язані часто з недостатньою технічною підготовкою викладачів, фінансуванням навчальних закладів, а відповідно відсутністю відповідного апаратного та програмного забезпечення, тощо. Частіше за все дистанційне навчання асоціювалося з сучасними засобами передачі інформації, а не як педагогічна технологія. Невикористання дистанційних форм навчання часто виправдовувалось твердженням, що за допомогою звичайної дошки іноді вчили краще ніж за допомогою віртуальної дошки.

Умовно можна виділити такі головні етапи розвитку інформаційних технологій: доком'ютерні технології (використання аудіо-, відео засобів); мультимедійні, ком'ютерні технології з використанням гіпертекстових структур; ком'ютерні технології з використанням інтернету.

Одна з проблем дистанційного навчання полягає в тому, що багато викладачів за технічними перевагами цієї форми навчання не побачили головного, про що говориться в усіх нормативних документах про дистанційне навчання – технології дистанційного навчання складаються не тільки з інформаційних, а й психолого-педагогічних технологій дистанційного навчання, що є суттю сучасного етапу розвитку інформаційних технологій.

Web-технології, гіпертекстові технології дозволяють реалізувати дистанційне навчання як психолого-педагогічної технології Дистанційне навчання як технологія, крім інформаційної технічної сторони (телекомунікаційні засоби зв'язку), а й також педагогічної (організації навчального процесу) має ще одну сторону, або складову, яка найбільш впливає на якість набутих знань, на якість підготовки фахівців, яка з точки зору визначення понять в Законі України "Про національну програму інформатизації" підпадає під інформаційну технологію як "цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів"[3].

Головна перевага ДН не стільки у сучасних технічних засобах, скільки в нових формах організації навчального процесу та пізнавальної діяльності студентів. Дистанційне навчання – нова форма навчання, ідеологія якої найбільш точно відповідає принципам сучасної освіти: "освіта для всіх" та "освіта через все життя.

З точки зору організації навчального процесу дуже цінним у ДН є організація самостійної та індивідуальної роботи студентів, консультацій, контролю знань, отримання додаткової інформації та допомоги у вивченні матеріалу від викладача, різні форми спілкування, швидкий зворотній зв'язок, однак, в нашій країні вони не закладаються в навчальне навантаження викладачів, що суттєво впливає на відношення до ДН та якість дистанційних

курсів. Методи роботи з різноманітною інформацією, що доступні для навчання у мережі Інтернет, дозволяють розв'язувати педагогічні задачі по-новому

В концепції розвитку дистанційної освіти” ДН розглядається як педагогічна технологія (“методологія індивідуальної роботи студентів зі структурованим навчальним матеріалом “ [8]), а фактично являється тим практичним інструментарієм пізнання, якій викладач повинен надати студентам, про що багато говориться на всіх конференціях, тобто, мається на увазі організація пізнавальної діяльності студентів за рахунок структурування навчального матеріалу та концентрованого уніфікованого представлення інформації, використання і розвитку комп'ютерного моделювання”, що виражається в ”економічності “ дистанційного навчання.

Будь-яка форма учбово-пізнавальної діяльності студентів перш за все полягає в роботі над інформацією, тому дуже гостро стоїть питання організації інформації, її засвоєння, закріплення в сховищах пам'яті і використання на практиці. Цілісна картина вирішення цієї проблеми складається завдяки понятійному механізму різних наук, в основі знаходиться теорія інформації, яка заснована на кодуванні і декодуванні інформації, передачі сигналу. [14]. В основі створення штучного інтелекту, роботи комп'ютерної техніки знаходяться принципи роботи головного мозку. ДН як комп'ютерна технологія теж заснована на принципах структуризації, блокових моделей, ієрархічності, кластерної системи презентації інформації, тобто ідентичних процесів головного мозку, які реалізуються у ДН за допомогою можливостей гіпертексту, web-дизайну, комп'ютерної графіки, анімації. Засвоєння інформації пов'язано з мисленням, запам'ятовуванням інформації, яке напряму залежить від презентації інформації у вигляді моделі на комп'ютері. Питання цілеспрямованої організації навчальної інформації, структуризації та каталогізації інформації набувають особливої гостроти і актуальності, так як вони являються одними з ключових факторів, які впливають на якість підготовки фахівців, а й також на вирішення проблеми необхідності студенту опанувати великі обсяги інформації.

У зв'язку з появою теорії інформаційного дизайну [15] (нового напрямку на перехресті наук, але яке встигло заявити про себе як про самостійну дисципліну) стало можливим по-новому подивитися на організацію роботи по вивченню іноземних мов: вивчення лексики, граматики, практики говоріння, читання на основі структуризації матеріалу з на основі гіпертексту та комп'ютерної графіки.

Висновки. Дистанційне навчання – нова форма навчання, ідеологія якої найбільш точно відповідає принципам сучасної освіти: "освіта для всіх" та "освіта через все життя. Таким чином, враховуючи проблеми ДН як сучасної технології ми не тільки підвищуємо якість навчальної діяльності студентів, це також дає можливість інтенсифікувати процес навчання, індивідуалізувати навчання, урізноманітнити процес навчання, активізувати роботу студентів у процесі навчання, організувати ефективну позааудиторну самостійну роботу студентів, розвивати творчий потенціал студентів.

Література.

1. Алексеев А.Н. Дистанционное обучение инженерным специальностям: [монография]./ А.Н. Алексеев Суми: ИТД "Универсальная книга", 2005-333с.
2. Закон "Про вищу освіту". [Електронний ресурс] Закон України №2984-III, із змінами від 20 грудня 2006 р. Режим доступу: [//www.osvita.org.ua/pravo/law_05](http://www.osvita.org.ua/pravo/law_05)
3. Закон "Про національну програму інформатизації" ..[Електронний ресурс] Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВРРежим доступу:
4. Кухаренко В.М. Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання. Умови застосування. [Дистанційний курс] / В.М. Кухаренко, О.В., Рибалко О.В., Н.Г Сиротенко / За ред. Кухаренко В.М., Харків: Торсінг. (2001) - 320 с

5. Наказ "Про затвердження Положення про дистанційне навчання". [Електронний ресурс]. МОН України; Наказ від 21.01.2004 р. №40. Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0464
6. Наказ "Про національну програму створення Українського центру дистанційної освіти" МОН України; Наказ від 07.07.2000 № 293. [Електронний ресурс] Режим доступу: www.osvita.org/ua/distance/pravo/01/html
7. Полат Е. С. Петров А. Е. Дистанционное обучение: каким ему быть? / Е. С. Полат, А. Е. Петров // Педагогика. – 1999. – №7.– С. 29-34.
8. Постанова. " Концепція розвитку дистанційної освіти в Україн." [Електронний ресурс] МОН України; Постанова від 20.12.2000 р. Режим доступу: www.osvita.org/ua/distance/pravo/00"
9. Постанова " Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки".[Електронний ресурс] Кабінет Міністрів України; Постанова від 23.09.2003. №1494 Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1404-2003-%](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1404-2003-%)
10. Рижков С.А. Інновації в освіті: теорія та практика розбудови дистанційних технологій навчання//Наука та наукознавство.-2000-№1,2.-С. 93-9
11. Смирнов С.К. Система оценок качества дистанционных курсов.-М: ВНКП,1998-38с.
12. Стефаненко П.В. Дистанционное обучение в высшей школе./ П.В. Стефаненко.- Донецк:ДонНТУ,2002.-398 с.
13. Указ "Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні" ".[Електронний ресурс Колегія МОН України; Рішення від 23.06.2005 р. Указ президента України № 1013/2005 від 4.07.2005р. <http://www.mon.gov.ua>
14. Шеннон К. Работы по теории информации и кибернетики./ К Шеннон - М.: Изд. иностр. лит.,-1963.-.830 с.
15. Information Design /ed. by Robert Jakobson , forwarded by Richard Saul Wurman.-MIT Press,1999.-373 с.